

ילד בסיכון גבוה עבודה מחקר

הקדמה

בעבודה זו בחרתי להתמקד ב'ס', ילד מהמגזר הערבי, שהיה בטיפול השנה. הילד הופנה לטיפול בתחילת השנה ע"י מחנכת הכיתה. בעבודה איתו הכרתי את עולמו הפנימי של ילד שהיה חשוף לאלימות במשפחה ואת ההשפעה של אלימות זו על ההתפתחות הרגשית שלו. כאשר הגעתי לקורס בסמסטר ב' - הרגשתי כי אני מתחילה לקבל מסגרת תיאורטית ותשובות לחלק מהשאלות שעלו בי במהלך העבודה איתו. בעבודה זו אנסה לתאר את התהליך שעברנו יחד, ולהעלות את השאלות שחלקן נשארו בעיני עדיין פתוחות.

פרק ראשון: תיאור הילד ואיסוף אינפורמציה אבחונית

הגדרת הבעיה ע"י הגורם המפנה.

ס' הופנה בתחילת השנה הלימודית לטיפול בתנועה ע"י מחנכת הכיתה לאור הרקע שלו ולאור המצב העכשווי של המשפחה. הרקע שקיבלתי ממחנכת הכיתה היה כללי מאוד: ס' הגיע אלי בגיל 12, תלמיד כיתה ו'. הוא בן להורים שנפרדו לפני כשנה וחצי. האב בן 42, עובד בשיפוצים, והאם בת 42, עובדת במכבסה. לס' שני אחים גדולים ממנו - הבכור בן 23 והשני 19 שנה. הוא משולב בכיתה מקדמת כבר מכיתה ד' כאשר אובחן כסובל מלקות למידה ו ADHD.

ס' היה עד מגיל ינקות ועד לפרידת ההורים (כשהיה בן 11) להיסטוריה של אלימות מילולית ופיזית כלפי האם מצד אביו. בשל העובדה הזו, מצאה המחנכת לנכון להפנות אותו לטיפול שיעזור לו להתמודד עם המטענים שנושא ועם השינויים שעוברים עליו בזמן האחרון - לאחר שאמו והוא עזבו את בית המשפחה. המחנכת סיפרה על תלמיד אהוד בכיתה על חבריו ועל המורים. תלמיד אחראי, שידוע להחזיק את עצמו ולשלוט ברגשותיו, אינו מעורב באירועי אלימות בביה"ס. ילד שמשדר בגרות לעומת בני גילו.

הרושם הראשוני שהילד עשה

בפגישה הראשונה עם ס' התרשמתי כי מדובר בילד שחשוב לו מאוד שיראו אותו, יעריכו אותו ויטייחו אותו אליו בכבוד. מבחינה פיסית, נראה היה גדול מכפי גילו. המטאפורה שעלתה במוחי היתה של "אריה הכיתה" - אחד שצריך לבלוט מעל האחרים ושיסתכלו עליו במבט מעריך וישקפו לו את היכולות הטובות שלו.

תתי המערכת בעולמו של הילד:

מורים. לסי' היה קשר טוב עם המחנכת אשר דאגה, תמכה, עודדה ויכלה להעביר לו תחושה של הקלה בלימודים לאחר התדרדרות בהישגיו ובמיוחד לקראת סוף השנה הלימודית. המחנכת אף ניסתה לשמור על קשר עם ההורים של סי', כל אחד בנפרד. לאחר שתקופה ארוכה לא הצליחה ליצור קשר עם האם, היא דאגה להזמין את דמות האב לשיחה, ושיתפה אותו בהתדרדרות של סי', ובמיוחד במצבו הנפשי-רגשי שהגיע להתכנסות, חוסר שיתוף פעולה, ירידה במצב רוח, שינה במהלך היום הלימודי, עצב וחוסר חיות.

המחנכת שיתפה אותי בשיחה שלה עם האב ובכעס שהביעה כלפיו וכלפי הסביבה כתוצאה ממה שקורה עם סי'.

לדמות המחנכת היתה חשיבות והשפעה על סי', אבל מרגע שחלה התדרדרות קשה מצבו הוא לא הצליח להיענות להרבה בקשות מצידה, והיה לה קשה להשפיע עליו.

הבית. האמא. בתחילת שנת הלימודים, ב 4.10.17, קיימתי פגישה עם האם בטרם התחלתי בתהליך הטיפול עם סי'. מטרת הפגישה היתה היכרות וקבלת אינפורמציה התחלתית על הרקע המשפחתי ועל ההיסטוריה האישית של סי' - על מנת שאוכל להיערך בצורה נכונה ומותאמת יותר לעבודה הטיפולית איתו.

האם שיתפה בפגישה שהיא מתגוררת היום עם בנה אצל הוריה עקב סכסוכים עם אביו ואירועים של אלימות פיזית ומילולית כלפיה. היא אמרה ששבוע לפני פגישתנו חזר סי' לגור אצל אביו, לאחר שזה הפעיל עליו לחץ כאשר אמר לו שהוא הסיבה שבגללה האם לא חוזרת הביתה. הוא אמר לסי' כי אם יחזור אליו גם האם תחזור בעקבותיו (זמן קצר לאחר פגישתנו נודע לי מסי' שחזר לגור עם אמו אצל הוריה).

האם שיתפה עוד בסכסוך בין בעלה לבין האחים שלה יום לפני הגעתה למפגש איתי. הבעל בא לסביבת הבית של משפחתה לאחר סיום צו הרחקה מתאריך 30.09.2017. במקום התפתחה אלימות קשה בין בעלה לבין האחים שלה עד כדי קבלת סכין בגב של האב ומכה בראשו של אחד האחים שלה. האם שדרה לחץ מהמצב ואמרה כי היא מעוניינת להגיש בקשה לחידוש צו ההרחקה.

בבירור שעשיתי עמה לגבי מערכת היחסים בינה לבין הילד, היא תיארה קשר חזק ביניהם שהיא רואה כקשר יציב ובריא, וסיפרה עוד, שמהלידה עד היום סי' ישן לצידה בלילות.

מידע נוסף שעלה בפגישה בינינו הוא שבהיות סי' בגיל ארבע בערך, האב התחתן עם אישה נוספת. הוא מתגורר איתה בקומה מעל משפחתו ויש לו ממנה ילדים נוספים.

האב. עם אביו של סי' לא הייתי בקשר לאורך כל השנה, לאחר שמחנכת הכיתה אמרה כי אין דרך להגיע אליו. סי' לאורך השנה סירב באופן נחרץ כי אצור קשר עם האב. סי' התגורר לאורך השנה עם משפחתו של